

Americký právní realismus

Přednáška v rámci kurzu „Kritická právní teorie“, PF MU, 4. dubna 2011

Americký právní realismus (APR) je směr uvažování o právu, který se v různých podobách (a pod různými označeními) objevuje v průběhu celého dvacátého století – nejen ve Spojených státech amerických, ale i mimo ně. Zdůrazňuje neurčitost práva a závislost právního rozhodování na konkrétních okolnostech případů. Většina právních realistů se ptá na to, jak soudy rozhodují, co je skutečně motivuje k přijetí určitého závěru. Pokud je výchozí premisa APR o neurčitosti práva správná, otevírá se jejich zkoumání mimoprávním disciplínám, především psychologii a sociologii.

Před samotnou přednáškou vřele doporučuji k pozornému pročtení článek **American Legal Realism** od Briana Leitera, současného právního filozofa (University of Chicago Law School), který poutavým způsobem shrnuje, co si pod pojmem APR představit. Článek vyšel v Patterson, D. (ed), *A Companion to Philosophy of Law and Legal Theory*. Blackwell 1996 a je dostupný na <http://ssrn.com/abstract=339562>.

Vedle toho byl do IS zařazen úryvek z knihy předního právního realisty, Karla N. Llewellyna, **The Case Law System in America**, který vyšel v 88 *Columbia Law Review* 989 (1988).

Přednáška samotná bude rozdělena do tří částí. V první (a stěžejní) se budeme detailně zabývat samotným APR - jeho historickými kořeny, klíčovými tezemi spolu s jejich zastánci, a relevancí APR pro současné chápání práva a jeho role ve společnosti. Zastavíme se také u dvou terčů útoku právních realistů: formalismu a pozitivismu. V druhé části přednášky se podíváme na to, v jakých formách se uvažování podobné APR objevovalo (a objevuje) v Evropě. Konečně ve třetí části nahlédneme na relevanci APR v českém kontextu.

Jsme všichni právními realisty? To je otázka, kterou si kladou právníci ve Spojených státech dodnes, nějakých osmdesát až devadesát let od doby, kdy byli právní realisté na vrcholu. Není důvod si myslet, že bychom si ji neměli klást i my.

Těším se na diskusi s Vámi, nejen o této otázce.

Jan Komárek